

стандартів та рекомендацій ЄС та усунення вище визначених недоліків, котрі заважають повноцінному функціонуванню брокерів в ринковому середовищі.

### ***Список використаної літератури***

1. Інформація про посередницькі послуги у страхуванні та/або перестрахованні [Електронний ресурс] / Національна комісія, що здійснює державне регулювання ринків фінансових послуг. – Режим доступу: <http://nfp.gov.ua/content/informaciya-pro-poserednicki.html>.

2. Підсумки діяльності страхових компаній за 2010-2014 рік [Електронний ресурс] / Національна комісія, що здійснює державне регулювання ринків фінансових послуг. – Режим доступу:

[http://nfp.gov.ua/files/OgliadRinkiv/sk\\_\\_2010.pdf](http://nfp.gov.ua/files/OgliadRinkiv/sk__2010.pdf).

[http://nfp.gov.ua/files/OgliadRinkiv/sk\\_\\_2011.pdf](http://nfp.gov.ua/files/OgliadRinkiv/sk__2011.pdf).

[http://nfp.gov.ua/files/OgliadRinkiv/sk\\_\\_2012.pdf](http://nfp.gov.ua/files/OgliadRinkiv/sk__2012.pdf).

[http://nfp.gov.ua/files/OgliadRinkiv/sk\\_\\_2013.pdf](http://nfp.gov.ua/files/OgliadRinkiv/sk__2013.pdf).

[http://nfp.gov.ua/files/OgliadRinkiv/sk\\_\\_2014.pdf](http://nfp.gov.ua/files/OgliadRinkiv/sk__2014.pdf).

**УДК 368.023.1**

**К.В. Терещенко,**

аспірантка кафедри страхування,

ДВНЗ «Київський національний економічний університет

імені Вадима Гетьмана»

## **ГЛОБАЛЬНІ ПОСТКРИЗОВІ ПІДХОДИ ДО ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ПЛАТОСПРОМОЖНОСТІ СТРАХОВИКІВ**

Державне регулювання відіграє важливу роль в процесі створення і функціонування ринків страхових послуг. Необхідність нагляду за діяльністю страховиків пов'язана з особливостями страхової діяльності – непрозорістю ціноутворення, невизначеністю щодо фактичного виникнення зобов'язань за страховими договорами, кількості, обсягу та часу здійснення страхових виплат,

а також загрозою суттєвих негативних наслідків, що виникають у разі неплатоспроможності страховика.

На сучасному етапі страховими регуляторами застосовуються різні моделі оцінювання платоспроможності страховиків. За характером встановлених регуляторних вимог вони поділяються на такі, що ґрунтуються на правилах, і такі, що ґрунтуються на принципах. Регуляторні моделі, що ґрунтуються на правилах, запроваджують чіткі інструкції щодо методології та критеріїв оцінювання платоспроможності. Моделі, що ґрунтуються на принципах, визначають вимоги у загальному вигляді і впроваджують принципи, якими повинна керуватися компанія, щоб їх досягти.

У 2000-х роках у країнах з розвинутими фінансово-економічними системами переважала тенденція до лібералізації регулювання, переходу до моделей, що ґрунтуються на принципах. Однак світова фінансова криза змусила багатьох більш зважено обирати підхід до вибору методів та інтенсивності регулювання.

Нобелівський лауреат Дж.Ю. Стігліц, розкриваючи причини виникнення кризи і механізми її впливу на економіку, приділяє особливу увагу країнам з економікою, що розвиваються. Вчений пропонує зробити наступні висновки щодо регулювання ринків фінансових послуг, в тому числі страхових.

По-перше, лібералізація регулювання ринків фінансових послуг викликає «певний скептицизм» [1, с. 125]. Необхідність страхового нагляду ґрунтується на нездатності ринкових механізмів «досягти ефективних результатів, коли немає добре налагодженої системи інформації, і, зокрема, коли наявна інформаційна асиметрія, яка означає, що різні люди отримують різну інформацію. Більш того, на фінансових ринках особиста мотивація – як на рівні організації, так і на рівні окремих осіб, які приймають рішення, – часто не збігається з суспільною вигодою. Остання криза виявила наявність великих диспропорцій у всіх країнах, але для економік, що розвиваються, вони мають особливе значення» [1, с. 124].

По-друге, ефективне державне регулювання стає особливо важливим під час фінансової кризи, коли зростає ймовірність неплатоспроможності

фінансових інститутів. На тлі загального погіршення економічного становища населення банкрутство страховиків призводить до особливо гострих соціальних наслідків. Бюджетна підтримка постраждалих страхувальників потребуватиме відволікання дефіцитних фінансових ресурсів економічно слабкої держави. Ціна виправлення помилок фінансового сектора є особливо високою для країн, що розвиваються, обтяжених зовнішніми боргами. «Кошти на рекапіталізацію фінансових інститутів могли б бути витрачені на відновлення зростання, включаючи інвестиції в систему охорони здоров'я, розвиток інфраструктури та технологій» [1, с. 123].

По-третє, «під час кризи не встояли ні системи регулювання, що ґрунтуються на правилах, ні ті, що ґрунтуються на принципах, довівши тим самим, що ця дихотомія була не настільки важливою, як здавалося. Необхідні як принципи, що визначають цілі і завдання регулювання, так і правила, за допомогою яких ці принципи реалізуються на практиці» [1, с. 132].

Згідно з теорією економічного регулювання посилення страхового нагляду неоднозначно сприймається як страховиками, так і їх клієнтами. З точки зору інтересів страхувальників, посилення регулювання спочатку оцінюється позитивно, оскільки укріплює впевненість у платоспроможності страховика і надійності страхового захисту. Водночас, підвищення вимог до платоспроможності неминуче призводить до зростання страхових тарифів, яке розглядається страхувальниками не так позитивно. Страховики також неоднозначно оцінюють посилення регулювання – помірне зростання інтенсивності регулювання може розглядатися як захист від появи на ринку нових конкурентів, але після досягнення певного рівня нормативні вимоги можуть розглядатися страховиком як тягар, що перешкоджає його ефективній діяльності. Поєднання принципів і правил дозволить досягти необхідного балансу між вигодами і витратами від посилення регулювання.

Одним з найавторитетніших органів, на виданнях якого ґрунтуються світові системи страхового нагляду, є Міжнародна асоціація органів нагляду за страховою діяльністю (IAIS), яка у жовтні 2011 р. видала останню на сьогоднішній день редакцію «Основних страхових принципів» (ICPs).

IAIS не володіє юридичними повноваженнями і не має регуляторної влади, але впливає на національних та регіональних регуляторів. ICPs встановлюють глобальні принципи страхового нагляду для всіх страхових компаній. Узгодженість між ICPs і місцевими нормами регулювання береться до уваги наднаціональними організаціям, в тому числі, IMF і Світовим Банком, під час розгляду умов надання позики або визначення торговельного статусу країни-позичальника. Це спонукає органи страхового нагляду розшукувати й усувати неузгоджені з ICPs положення національних нормативних документів.

Принципи ICPs 13-17 являють собою рекомендації щодо напрямків діяльності наглядових органів та страховиків, якими повинна забезпечуватися платоспроможність, а саме: ICPs 13 «Перестрахування і інші форми передавання ризиків», ICPs 14 «Визначення вартості», ICPs 15 «Інвестиції», ICPs 16 «Управління ризиками підприємства з метою забезпечення платоспроможності», ICP 17 «Достатність капіталу» [2, с. 111-263].

Глобальна уніфікація нормативних вимог до платоспроможності страховика могла би призвести до зниження регуляторних витрат – зникає потреба у додатковій перевірці благонадійності іноземних компаній, що заходять на внутрішній ринок, зручнішим стає порівняння рівня платоспроможності страховиків з різних країн тощо. Водночас, надзвичайно важливим для ефективного регулювання залишається врахування місцевих відмінностей в інституційному середовищі, в тому числі легкості доступу до фінансового ринку, наслідків фінансової кризи, захищеності прав власності тощо.

### ***Список використаної літератури***

1. Доклад Стиглица. О реформе международной валютно-финансовой системы: уроки глобального кризиса. Доклад Комиссии финансовых экспертов ООН / Пер. с англ. Ю.М. Юмашев. – М.: Междунар. Отношения, 2010. – 328 с.
2. Insurance Core Principles Standards Guidance and Assessment Methodology [Електронний ресурс] / International Association of Insurance Supervisors. – [Режим доступу]: <http://iaisweb.org/page/supervisory-material/insurance-core-principles/file/58067/insurance-core-principles-updated-november-2015>.